

Inventering av hålträd och groddjur

E20 Faunapassager Hasslerör-Vallsjön, Mariestad och Gullspång kommun, Västra Götalands län

Naturcentrum AB
PM 20 september 2023

Uppdragsgivare

Trafikverket

Uppdragsgivarens kontaktperson

Kristina Balot

Tel. 0706 06 50 68

kristina.balot@trafikverket.se

Uppdragstagare

Naturcentrum AB

Strandtorget 3

444 30 Stenungsund

Tel. 010-220 12 00

ncab@naturcentrum.se

Projektorganisation

Naturcentrums projektnummer: 3772

Projektledare: Sara Elg

Tel. 010-220 12 24

Sara.elg@naturcentrum.se

Fältinventering och PM: Sara Elg

Granskning: Petter Bohman

Kartmaterial

Ortofoto: ©Lantmäteriet, har tillhandahållits av uppdragsgivaren.

Terrängfoto: ©Lantmäteriet

Omslagsbild

Mindre trädunge vid planerad ekodukt vid delområde 13 där hålträd eftersökts, norra sidan vägen.

Denna rapport bör citeras

Elg, S. 2023. Inventering av hålträd och groddjur – E20 Faunapassager Hasslerör-Vallsjön, Mariestad och Gullspång kommun, Västra Götalands län. Naturcentrum AB i PM till Trafikverket. 14 sidor.

Sammanfattning

Naturcentrum har på uppdrag av Trafikverket inventerat hålträd och groddjur i utpekade delområden och småvatten längs väg E20 mellan Hasslerör och Vallsjön, Mariestad och Gullspång kommun, Västra Götalands län.

- Eftersök av groddjur gjordes översiktligt vid fyra utpekade småvatten från tidigare naturvärdesinventering (Trafikverket 2020) samt två tillkommande småvatten vid delområde 1 och 13 som ej varit vattenfyllda vid genomförd naturvärdesinventering hösten 2022 (Elg, 2023). Ytterligare tre småvatten vid Lyrestad (Trafikverket 2020) besöktes kort. Småvattnen utgjordes huvudsakligen av diken, enstaka bäckmiljö och vattenfyllda sänkor.

Vid inventeringen noterades varken några äggsamlingar eller adulta groddjur.

- Hålträd har inventerats i delområde 1, 5, 12, delar av delområde 13 och vid Högbrona. Totalt noterades 20 hålträd eller möjliga hålträd varav 11 i delområde 13 och nio i delområde 1. I delområde 12, 5 och vid Högbrona noterades inga hålträd vid eftersöket. Fyra av de 20 träden har tydliga hackspettshål och fyra träd noterades med tydliga naturliga håligheter. Övriga 12 träd utgörs av träd med mindre håligheter vid grenbrott och stamskador. Vissa av dessa var svåra att närstudera och därför avgöra om de faktiskt var håligheter eller ej.
- Spillkråka observerades vid den tidigare genomförda naturvärdesinventering 2022 i delområde 13. Vid inventeringen av hålträd identifierades tre aspar på den södra sidan om vägen med äldre medelstora till större hackspettshål där åtminstone vissa eventuellt kan vara gjorda av spillkråka (eventuellt gröngöling) men vissa troligen även av större hackspett.

Ingenting som tyder på häckning av spillkråka på den norra sidan av vägen observerades, trädjungar där är unga även om enstaka i första hand aspar med viss potential finns.

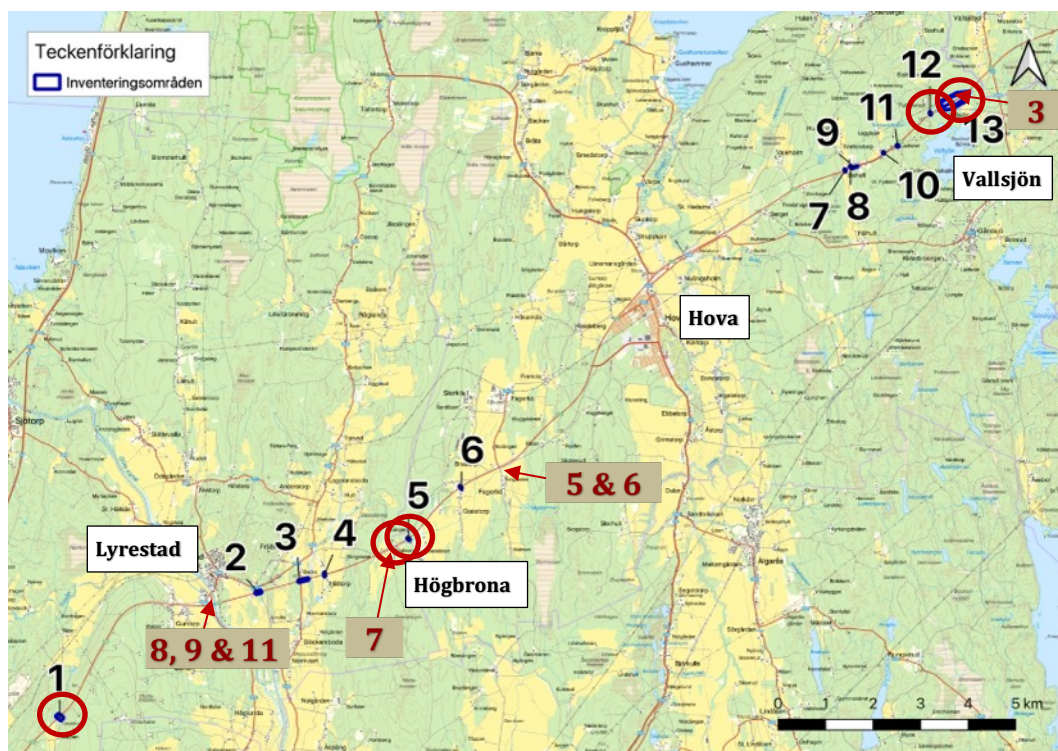

Uppdrag

Naturcentrum har på uppdrag av Trafikverket inventerat hålträd och groddjur i utpekade delområden och småvatten längs väg E20 mellan Hasslerör och Vallsjön, Mariestad och Gullspång kommun, Västra Götalands län. I samband med inventering av hålträd vid delområde 13 ingick även en bedömning av eventuell förekomst av spillkråka invid planerad ekodukt.

Inventeringen är en komplettering med tillägg värdeelement (hålträd) samt fördjupad inventering av groddjur (översiktligt eftersök) av tidigare genomförda naturvärdesinventeringar (Elg, 2022; Trafikverket 2020) enligt Svensk Standard SS 199000:2014.

Utpekade inventeringsområden/objekt framgår översiktligt av figur 1 och mer detaljerat under respektive avsnitt nedan.

Figur 1. Hålträd har inventerats i delområde 1, 5, 12, delar av delområde 13 (röda ringar) och vid Hövå. Groddjur har inventerats översiktligt i fyra småvatten (3, 5, 6, 7) samt korta besök i ytterligare tre småvatten (8, 9 och 11) som tidigare har naturvärdesinventerats av Trafikverket/EnviroPlanning 2020 (röda pilar, numrerade enligt naturvärdesinventeringen 2020). Under inventeringen påträffades även småvatten vid delområde 13 och 1 som vid genomförd Naturvärdesinventering under 2022 varit uttorkade, vilka inkluderas.

Översiktligt eftersök av groddjur

Eftersök av groddjur gjordes översiktligt vid fyra utpekade småvatten från tidigare naturvärdesinventering (Trafikverket 2020) samt två tillkommande småvatten vid delområde 1 och 13 som ej varit vattenfyllda vid genomförd naturvärdesinventering hösten 2022 (Elg, 2023). Ytterligare tre småvatten vid Lyrestad (Trafikverket 2020) besöktes kort. Objektnummer nedan hänvisar till den naturvärdesinventering som genomfördes av Trafikverket/Enviroplaning 2020 och delområden hänvisar till den naturvärdesinventering som genomfördes av Naturcentrum 2022.

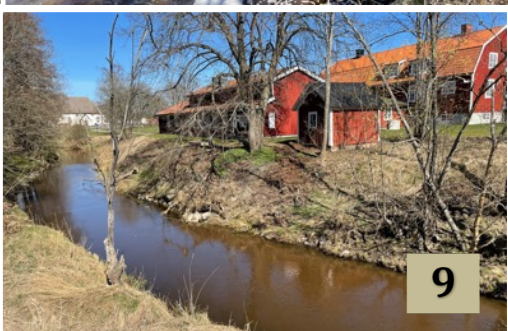
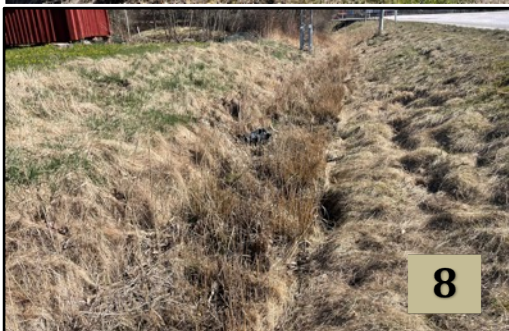
Inventeringen genomfördes huvudsakligen under ett dagbesök den 20 april 2023 genom att gå långsamt längs vattnet och spana efter äggsamlingar och vuxna groddor. Småvattnen utgjordes huvudsakligen av diken, enstaka bäckmiljöer och vattenfyllda sänkor. Flera av objekten var antingen delvis beskuggade, uttorkningskänsliga eller med strömmande vatten och bedömdes ej utgöra särskilt lämpliga miljöer för groddjur. De småvatten som ändå bedömdes hysa vissa förutsättningar för groddjur besöktes även vid ett kvällsbesök samma dag (objekt 6, delar av objekt 7 samt vattenfyllda sänkor i delområde 1 och 13). Vädret var vid inventeringen gynnsamt med klart till halvklart väder, 0–15 grader och svag vind.

Vid inventeringen noterades varken några äggsamlingar eller adulta groddjur. En kortfattad beskrivning av besökta småvatten framgår nedan:

- **Objekt 3.** Mindre bäck genom hygge med uppväxande ungskog, lugnflytande till svagt strömmande där stora delar är beskuggade. Uttorkningskänsligt, med mindre vatten längre in på hygget.
- **Mindre damm i delområde 13.** Småvatten i sänka i blockig terräng i kraftledningsgata. Tämligen djup sänka (cirka 1m) som är solexponerad. Kantas av bland annat vecketåg, ris och enstaka buskar och klena triviallövträd.
- **Objekt 5 och 6.** Dike och småvatten vid Nolgården. Objekt 5 utgörs av ett omgrävt lugnflytande till svagt strömmande dike med gott om blottad jord i kanten men även partier med gräs och vass. Solexponerat men uttorkningskänsligt med endast någon cm till dm vatten. Objekt 6 utgörs av ett näringsrikt och vegetationsrikt småvatten utmed en väg. Småvattnet är solexponerat och cirka 5 dm djupt.
- **Objekt 7.** Bäck kantad av triviallövträd med svagt strömmande till strömmande vatten. Bäckens är minst en meter djup och två bred och bedöms för strömmande för att utgöra lämplig miljö för groddjur. Invid bäcken står dock vatten i kantzonen omgivet av blottad jord och skogssäv. Vattnet utanför själva bäcken är stillastående och ser ut att kunna hysa potential för groddjur. I betesmarken intill finns även en vegetationsrik damm men som bedömdes ligga utanför inventeringsområdet.

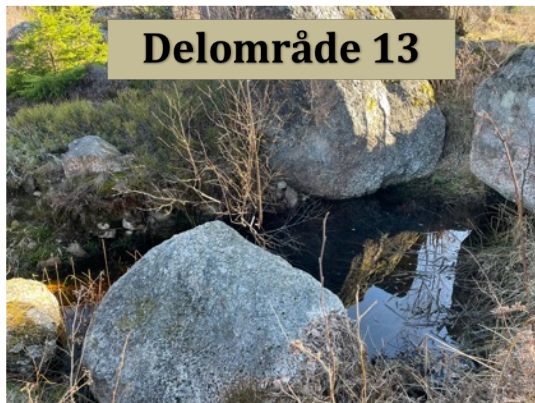

- **Objekt 8, 9 och 11.** Tre objekt vid Lyrestad. Objekt 8 utgörs av ett nästintill helt uttorkat vägdike. Objekt 9 utgörs av en cirka fem meter bred å med tämligen strömmande vatten. Objekt 11 utgörs av ett öppet och solexponerat lugnflytande dike med bland annat bladvass och andmat i. De tre objekten vid Lyrestad besöktes kort då de bedömdes antingen som uttorkningskänsliga eller med för strömmande vatten. Eventuellt skulle objekt 11 kunna utgöra en potentiell lekmiljö.
- **Vattenfylld sänka vid delområde 1.** Vattenfylld sänka i skog omgärdad av klen till medelgrov asp, björk, vide, gran och tall. Större del beskuggad men sol lyser igenom här och var. Ytterligare en vattenfylld sänka finns strax utanför inventeringsområdet.

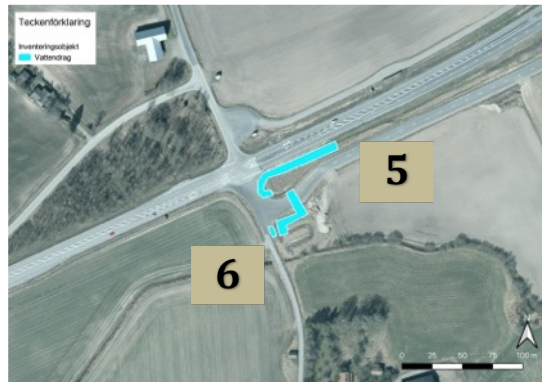
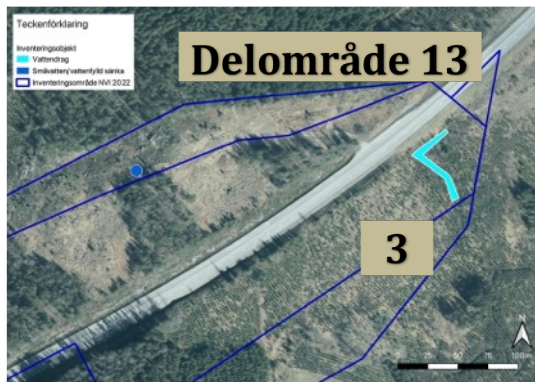

Bilder på småvatten som besökts och som tidigare beskrivits vid naturvärdesinventering (Trafikverket 2020)

Bilder på vattenfyllda sänkor i delområde 1 och 13.

Figur 2. Inventerade småvatten och vattendrag.

Hålträd

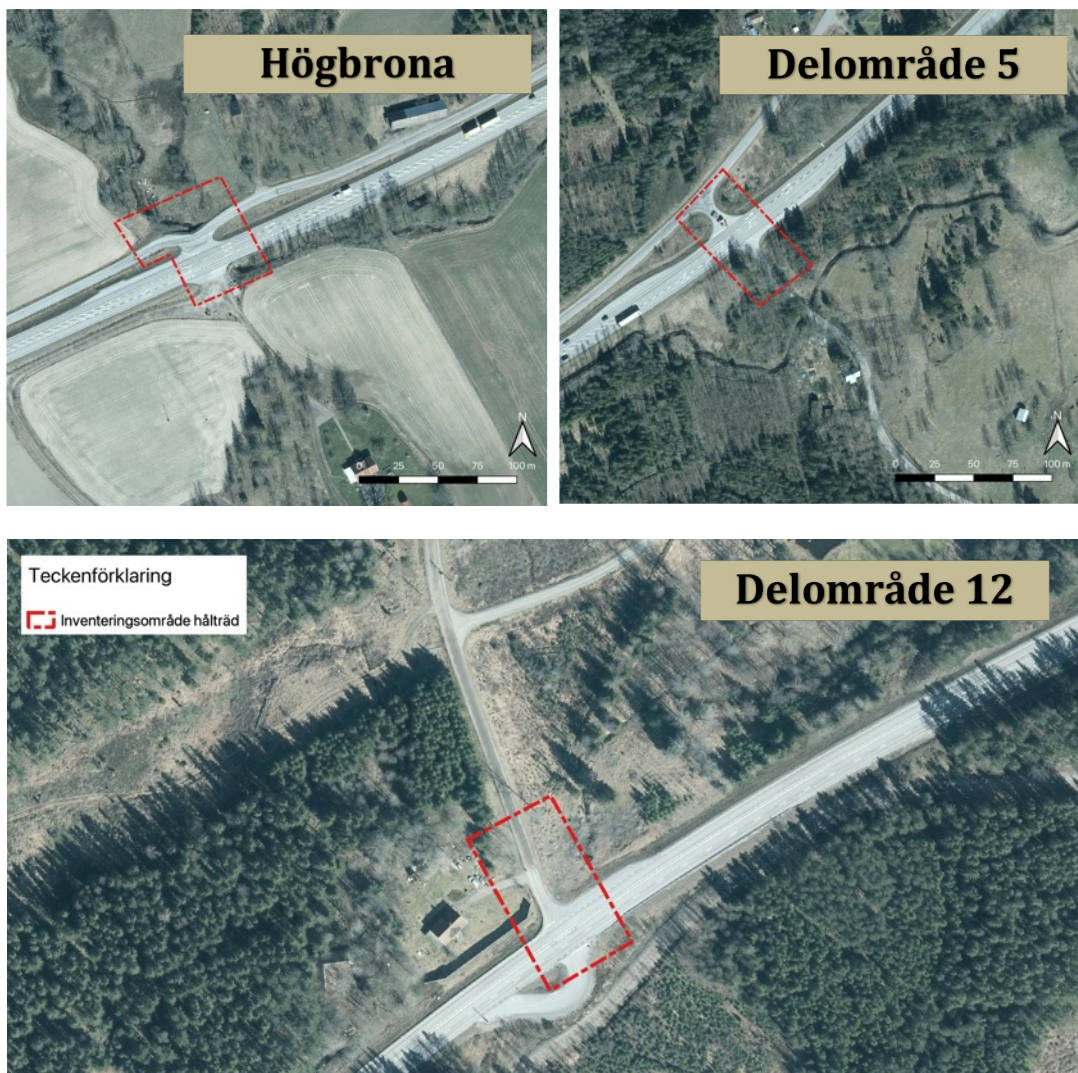
Hålträd har inventerats i delområde 1, 5, 12, delar av delområde 13 och vid Högbrona. Totalt hittades 20 hålträd eller möjliga hålträd varav 11 i delområde 13 och nio i delområde 1. I delområde 12, 5 och vid Högbrona noterades inga hålträd vid eftersöket. När håligheter är högt upp eller utgörs av sprickor är det ibland svårt att avgöra i vilken mån det verkligen är en hålighet. Av tabellen framgår håligheternas karaktär. Fyra av de 20 träden har tydliga hackspettshål (Träd 9, 10, 11 och 20). Fyra träd noterades med tydliga naturliga håligheter, övriga 12 träd utgörs av träd med mindre håligheter vid grenbrott och stamskador.

Efter att inventeringen genomfördes har enligt information delar av delområde 1 (vid Torpelund) avverkats vilket påverkat naturvärdesobjekt 1 och 2, se Elg 2023 för naturvärdesobjekt. I de avverkade områdena finns kvarlämnade träd men hålträd kan ha försvunnit efter att inventeringen genomfördes, detta har inte kontrollerats i fält.

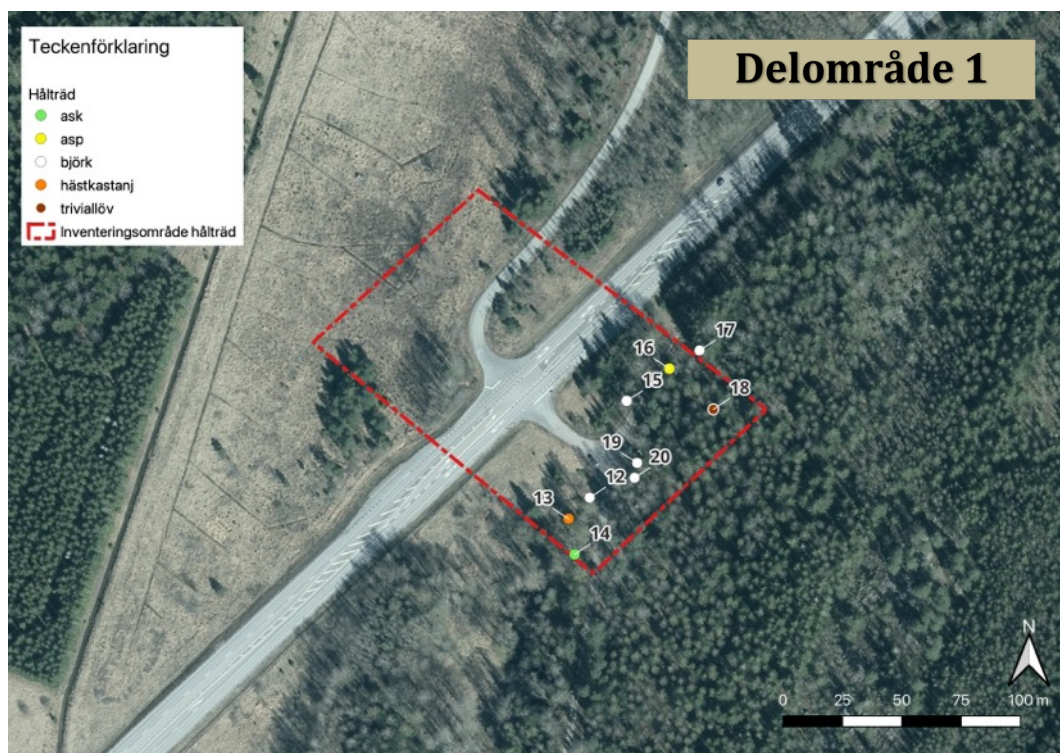
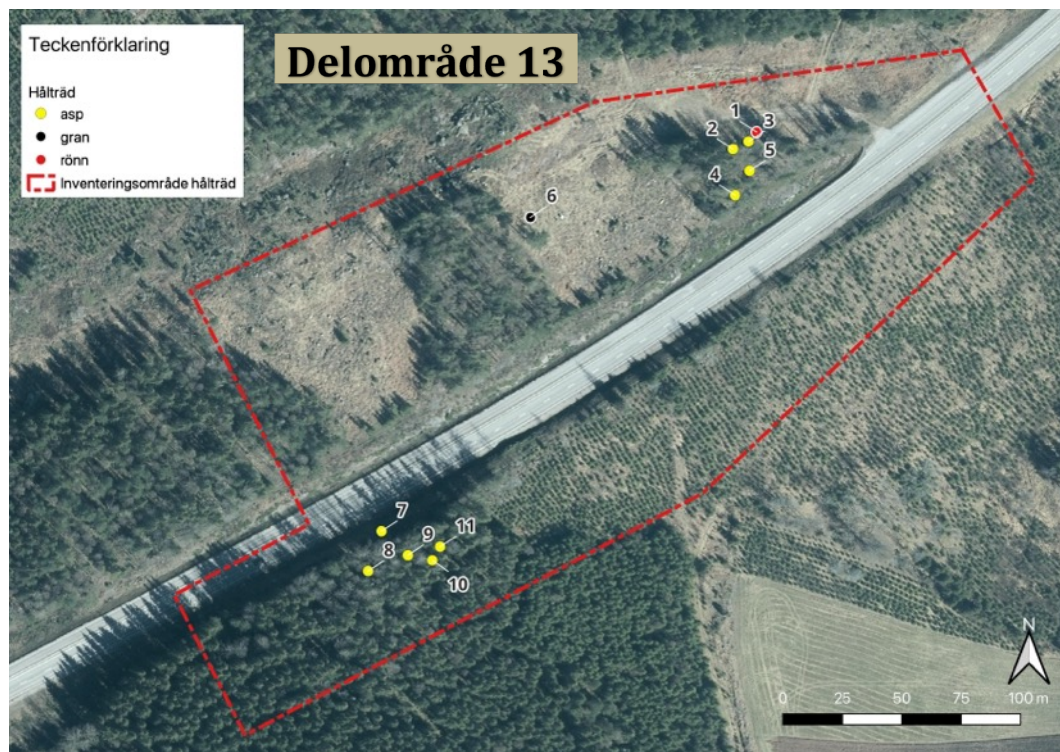
Delområde	ID	Trädart	Kommentar
13	1	Rönn	Rönn med barksprickor och mindre håligheter i stam.
13	2	Asp	Asp med mindre barkspricka och hålighet i stam.
13	3	Asp	Asp med barksprickor och mindre håligheter i stam. Begynnande hålighet i grenbrott.
13	4	Asp	Klen asp med naturlig hålighet vid bas (cirka 7x4 cm).
13	5	Asp	Klen asp med barksprickor och mindre håligheter i stam.
13	6	Gran	Högstubbe gran med större hålighet (cirka 13 cm i diameter), naturlig hålighet som hackats upp ytterligare men ej bohål.
13	7	Asp	Asp med barksprickor och mindre håligheter i stam.
13	8	Asp	Asp med större stamskador och håligheter i stam.
13	9	Asp	Asp med tre stora äldre hackspettshål, i grenbrott, högt upp på stammen.
13	10	Asp	Asp med stora stamskador och minst sex medelstora till större äldre hackspettshål högt upp där bark nu lossnat. Färska inhack finns.
13	11	Asp	Asp med stamskador och lossnad bark. Minst sju medelstora till större äldre hackspettshål högt upp.
1	12	Björk	Björk med hålighet i grenbrott
1	13	Hästkastanj	Hästkastanj med både större och mindre håligheter i grenbrott.
1	14	Ask	Ask med flera förmodade håligheter högt upp i grenbrott.
1	15	Björk	Björk med hålighet i grenbrott.
1	16	Asp	Asp med stamskador och mindre håligheter.
1	17	Björk	Högstubbe björk med stamskador och inhack från hackspett.
1	18	Triviallöv	Högstubbe av triviallövträd med naturlig hålighet i stam.
1	19	Björk	Högstubbe björk med medelstort äldre hackspettshål och äldre upphackad hålighet.
1	20	Björk	Högstubbe björk med spricka i toppen och hålighet i grenbrott.

På den södra sidan om vägen vid delområde 13 noterades tre aspar med flertalet medelstora och större hackspettshål. Samtliga hackspettshål var äldre men färskas inhack noterades på en stam. Storleken på hackspettshålen varierar och var ibland svårbedömda då de var äldre och barken börjat lossna. Sannolikt kan både större hackspett och spillkråka (eller gröngöling) skapat håligheter (inga observationer gjordes som tyder på aktiv häckning i år av någon art).

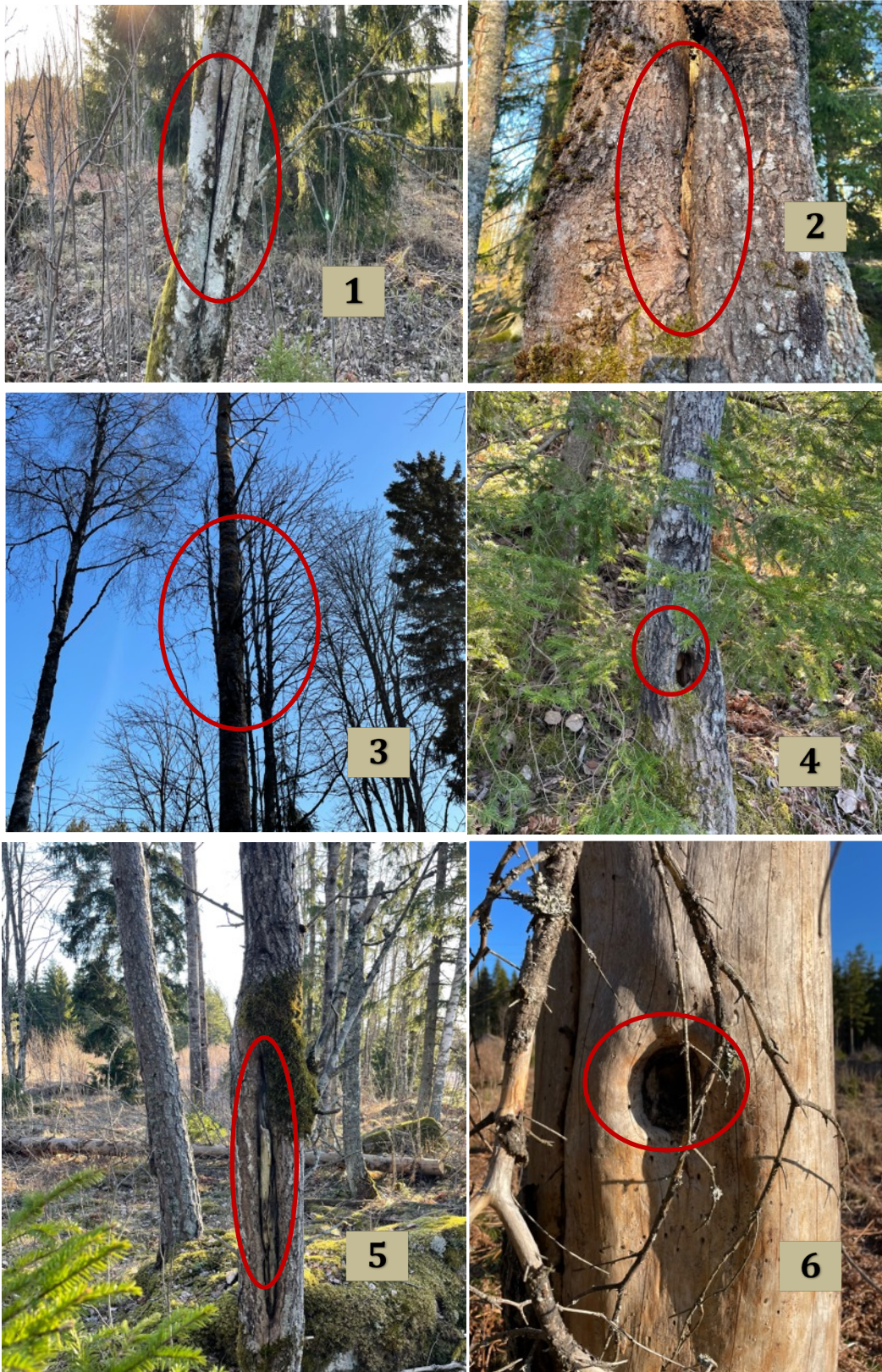
Ingenting som tyder på häckning av spillkråka på den norra sidan av vägen observerades, träddungar där är något unga även om enstaka i första hand aspar med viss potential finns.

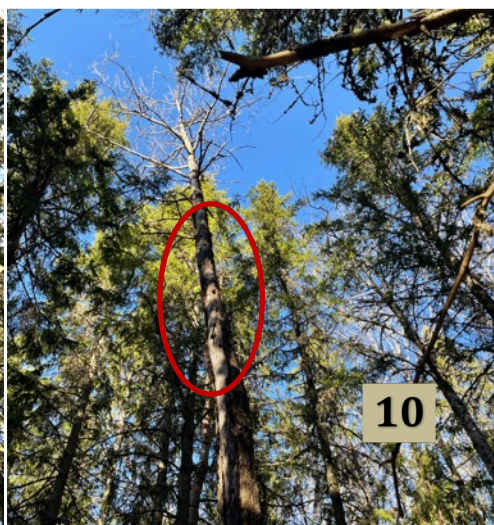

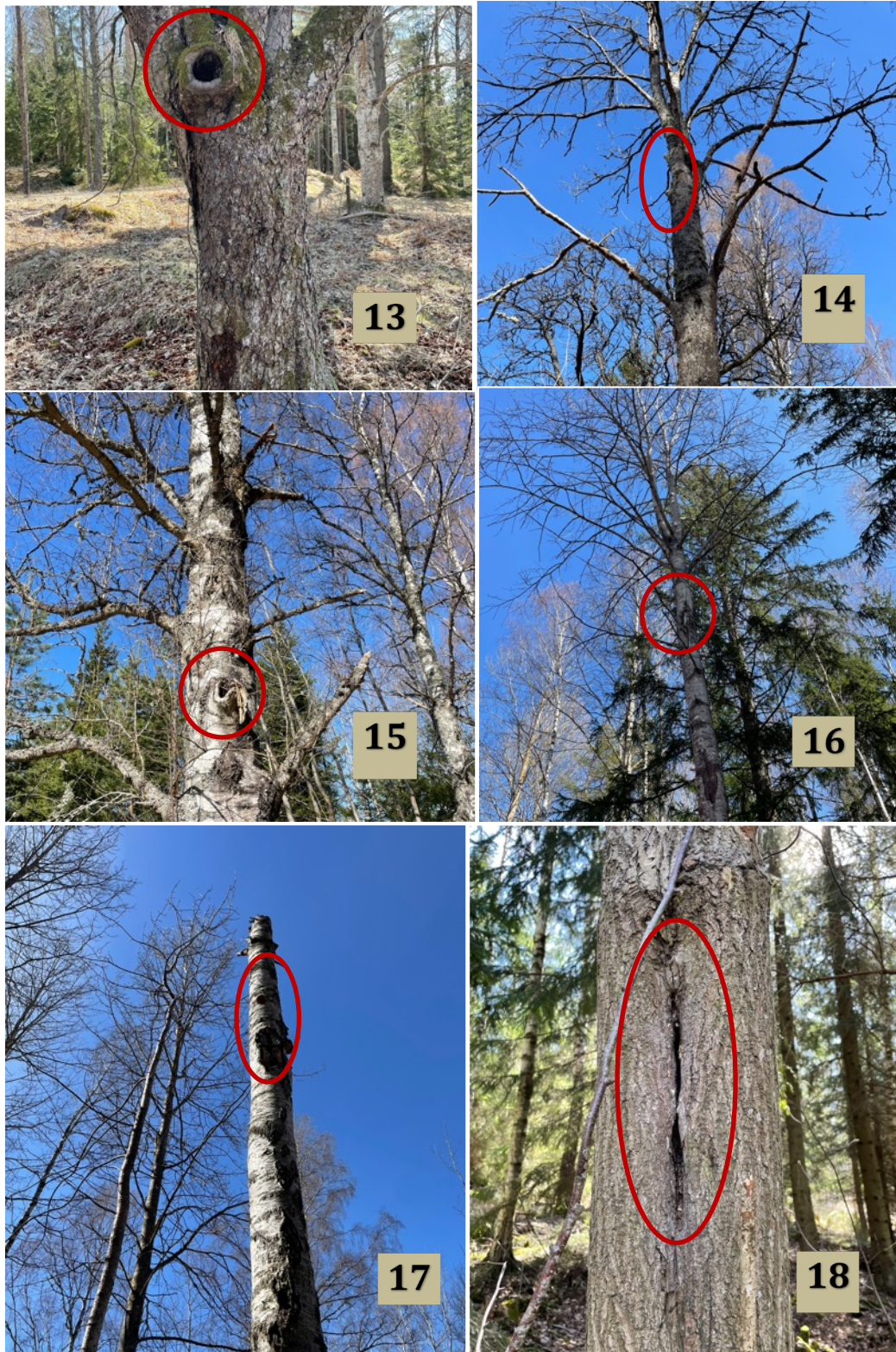
Figur 3. Inventeringsområden delområde 12, Högbrona och 5 där inga hålträd påträffades.

Figur 4. Karta med de registrerade hålträden i delområde 13 och 1.

Bilder på hålträd 1–18, bilder saknas för träd 19 och 20.

Referenser

- Elg, S. 2023. Naturvärdesinventering E20 Faunapassager Hasslerör-Vallsjön, Mariestad och Gullspång kommun, Västra Götalands län. Naturcentrum AB i PDF-rapport till Trafikverket. 96 sidor.
- Trafikverket. 2020. *Underlagsrapport naturvärdesinventering, E20, Faunapassager Hasslerör-Vallsjön, Mariestad och Gullspångs kommun, Västra Götalands län*. Lokaliseringsutredning, PM Skisshandling. 2020-11-16. EnviroPlanning AB på uppdrag av Trafikverket.